

ІННОВАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА МАЛИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 339.138:658.11

Краус К.М., аспірант
кафедри комерційної
діяльності та підприємництва
ПУЕІТ

В доповіді розглянуто особливості діяльності вітчизняних малих торговельних підприємств. Узагальнено основні проблеми створення та функціонування малих торговельних суб'єктів господарювання. Досліджено специфіку інфраструктури малих торговельних підприємств та її ключові елементи. Запропоновано першочергові економічні заходи щодо покращення діяльності дрібних підприємств торгівлі в умовах європейської інтеграції України.

В докладе рассмотрены особенности деятельности отечественных малых торговых предприятий. Обобщены основные проблемы создания и функционирования малых торговых субъектов ведения хозяйства. Исследована специфика инфраструктуры малых торговых предприятий и ее ключевые элементы. Предложены первоочередные экономические меры относительно улучшения деятельности мелких предприятий торговли в условиях европейской интеграции Украины.

The features of activity of domestic small trade enterprises are considered in a lecture. The basic problems of creation and function of small trade enterprises are generalized. The specific of infrastructure of small trade enterprises and her key elements are investigated. Near-term economic measures in relation to the improvement of activity of small enterprises of trade in the conditions of European integration of Ukraine are offered.

Ключові слова: *малі торговельні підприємства, інфраструктура, інформаційне середовище, інноваційна діяльність.*

На сучасному етапі економічного розвитку, Україна все ще повільно і досить суперечливо рухається шляхом ринкових перетворень. Значною мірою, причиною таких тенденцій вітчизняної економіки є недооцінка ролі та значення малого бізнесу сфери торгівлі. Нині в багатьох розвинених країнах світу мале торговельне підприємництво є структуроутворюючим елементом ринкової економіки.

В Україні досі не сформувалася дієва національна система підприємництва з інноваційним характером та орієнтацією на інтеграцію нашої держави в європейську та світову економічну системи. Для подолання існуючих негативних економічних явищ необхідне суспільне усвідомлення того, що без орієнтації на зовнішні ринки не відбудеться економічного прориву України, інноваційного оновлення торгівлі та визнання малого бізнесу основою стабільності економіки.

Для переходу економіки України на новий рівень розвитку, перш за все, необхідне глибоке реформування малого підприємництва. Його всебічне проникнення в економічну систему нині є необхідною умовою становлення ринкових відносин, а розвиток малих торговельних підприємств – один із пріоритетних напрямів економічної політики будь-якої економічно розвиненої держави [1, с. 149].

Відтак, в наш час Україна повинна всіляко сприяти розвитку дрібних торговельних суб'єктів господарювання як важливої складової економіки. Це допоможе створити позитивний імідж України, що є важливим для подальшої її інтеграції в європейську та світову економічну систему.

Малі торговельні підприємства відіграють надзвичайно важливу роль у насиченні ринку споживчими товарами та послугами, забезпечують формування середнього класу в Україні, сприяють вирішенню питань зайнятості населення [2, с. 109]. Однак, для повного та ефективного виконання малими торговельними підприємствами своїх функцій в ринковому просторі, має існувати відповідна інфраструктура економіки України.

Метою створення інфраструктури є формування сприятливих умов розвитку малих торговельних суб'єктів господарювання. Розвиток інфраструктури малих торговельних підприємств, зазвичай, частково або повністю фінансується з державного бюджету країни. Інфраструктура

малих підприємств – це система організацій, націлених на сприяння даному сектору економіки та надання йому певних пільгових умов.

В Україні нині не існує єдиної та повноцінної інфраструктури малих торговельних підприємств, яка б забезпечила комплексний характер їх діяльності. Більшість елементів інфраструктури виникають стихійно й не надають належної фінансової підтримки малим підприємствам торгівлі. При ефективній та стабільній роботі елементів інфраструктури, малі торговельні підприємства можуть делегувати деякі види своєї діяльності обслуговуючим підприємствам. Однак, інфраструктура малих торговельних підприємств в Україні почала формуватися лише нещодавно, й відбувається це досить нерівномірно.

В інноваційній інфраструктурі малих підприємств торгівлі повинно бути шість елементів: організаційний, інформаційний, законодавчий, управлінський, консультаційний та економічний (табл. 1).

Таблиця 1

Елементи інноваційної інфраструктури малих підприємств торгівлі

Елементи інфраструктури	Складові середовища
1. Організаційне середовище	- центри зайнятості; - система ділового навчання (підвищення кваліфікації, перепідготовка); - технополіси; - технопарки; - аукціони, ярмарки, виставкові комплекси.
2. Інформаційне середовище	- маркетинг і реклама; - інформаційна система і технології; - засоби ділової комунікації; - паблік рілейшнз.
3. Законодавство	- податкова служба; - митна служба; - судова система.
4. Управління	- державні та комерційні управлінські структури; - фонди підтримки малих підприємств.
5. Консультаційне середовище	- навчальні центри; - юридичні контори; - аудиторські та консалтингові організації; - страхова система; - фінансові інститути.
6. Економічне середовище	- ринок капіталу; - банківська система; - ринок цінних паперів (біржі); - інвестиційні фонди; - фінансові інститути.

Особливе значення в сучасних умовах господарювання має інформаційне середовище. Ефективна інформаційна система та нові засоби комунікації сприяють налагодженню тісних взаємовідносин між малими торговельними підприємствами та їх контактними аудиторіями. Гнучка та мобільна система публік рілейшнз нині забезпечує стійку маркетингову політику.

Нині успішно діючі малі підприємства торгівлі здатні сприяти формуванню ринкового механізму в Україні та забезпечити стабільність розвитку економіки, подальший її підйом. У розвинутих країнах світу понад 10% малих підприємств мають тенденцію до економічного зростання, тобто стають великими компаніями [1, с. 150]. В Україні ж зростання перспективних малих підприємств торгівлі практично не спостерігається. Діяльність вітчизняних малих підприємств торгівлі супроводжується низкою невирішених проблем:

- негативне ставлення населення до якості товарів та послуг малих торговельних підприємств;
- відсутність належної державної підтримки малих підприємств;
- неефективна взаємодія малих торговельних підприємств з фінансово-кредитними установами;
- недостатній рівень професійної підготовки кадрів;
- відсутність практики гнучкого використання основних інструментів маркетингу при формуванні товарної, цінової, збутової та комунікаційної політики тощо [3, с. 68].

На даному етапі економічного розвитку нашої держави, малі підприємства сфери торгівлі мають високі економічні, політичні та соціальні можливості для фінансової стабілізації України. Але вони дуже вразливі до змін кон'юнктури ринку, адміністративних перешкод і недобросовісної конкуренції, яка за даними експертів негативно впливає на понад 80% вітчизняних підприємств [4, с. 100].

Серед найбільш гострих проблем, що перешкоджають розвитку малих підприємств торгівлі, слід виділити: посилення податкового навантаження, нестабільна законодавча база, дефіцит кваліфікованих працівників, нестача фінансових ресурсів, адміністративні бар'єри, високі інвестиційні ризики, недобросовісна конкуренція.

Особливої уваги нині потребує проблема обмеженості фінансових ресурсів малих підприємств торгівлі й неможливість залучення зовнішніх джерел фінансування. Банки не кредитують малі підприємства, а це перекриває їм доступ до кредитних ресурсів [1, с. 155].

Останнім часом кількість малих торговельних підприємств в Україні невинно зростає (у 1995 р. – 96 тис. одиниць, у 2000 р. – 218 тис. одиниць, у 2005 р. – 295 тис. одиниць, у 2010 р. – 343 тис. одиниць [5]), однак відсутня реальна база для їх взаємодії та тісного співробітництва, що затримує легалізацію торгівлі. Сьогодні й досі економічною основою конкурентних цін є величезні об'єми тіньового обороту. А такі тенденції лише стримують розвиток малих торговельних підприємств України.

Таким чином, пріоритетним у розвитку інфраструктури малих підприємств торгівлі нині є їх фінансово-кредитна підтримка, сприятлива податкова політика, посилення державного впливу на розвиток інноваційної діяльності та сприяння розвитку малих підприємств, оптимізація і прискорення процесів формування зовнішньоекономічного механізму інтеграції України у світові структури, як логічне завершення соціально-економічного розвитку суспільства.

Література

1. Пивоваров М.Г., Левченко О.М. Дослідження проблеми інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні [Текст] / М.Г. Пивоваров, О.М. Левченко // Держава та регіон : Серія : Економіка та підприємство . – № 4 , 2010 . – С. 149-157.
2. Варналій З.С. Основи підприємництва [Текст] : Навч. посібник / З.С. Варналій . – 3-те вид., випр. і доп . – К. : Знання-Прес, 2006 . – 350 с.
3. Синяева, И.М. Маркетинг торгівлі [Текст] : Учебник / И.М. Синяева, С.В. Земляк, В.В. Синяева. – М. : Издательско-торговая корпорация “Дашков и К^о”, 2009 . – 752 с.
4. Губачов В.П., Корнева Н.О., Михайлова К.С. Фінансово-економічна криза та стан малого бізнесу в Україні [Текст] / В.П. Губачов, ... // Науковий вісник ПУСКУ : Серія : Економічні науки . – № 1 , 2009 . – С. 99-102 .
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Полтавський університет економіки і торгівлі
Юрко І.В.